

VØLUNDDA MUITALUS

THE LAY OF VØLUND
ČÁLLI/ BY: ADAM LEVINE

Vølundda muitalus - Vølunds kvad - The Lay of Volund

Čálli/Av/By: Adam Levine

Sámegillii jorgalan/Samisk oversettelse/Translator: Inger Anne Eira

Bagadalli/Intruktør/Director: Alex Scherpf

Lávdehábmén/Scenografi/Set designer: Aage Gaup

Čuovgahábmén/Lysdesign/Lighting designer: Lars Lidström

Šuokŋadahki/Komponist/Composer: Halvdan Nedrejord

Bivttashábmén/Kostymedesign/Costume designer: Berit Marit Hætta

Musihkarat/Musikere/Musicians:

Terje Isungset, Elin Ødegaard, Bl.koret «Nordaførr»

Neavttárat/Medvirkende/Actors:

Vølund: Toivo Lukkari

Ladgunn & Dronnet/Dronningen/the Queen: Anitta Suikkari

Gonagas Nidud/Kong Nidud/the King: Svein B. Olsen

Hervor: Mary Sarre

Olrun & Bothvilde: Ingá Márjá Sarre

Njuolla & prinsas/Prins/Prince & Gonagasa bálvá/Tjener/Servant: Egil Keskitalo

Juoksa & prinsas/Prins/Prince & Gonagasa bálvá/Tjener/Servant:

Ingør Ántte Áilu Gaup

Lávdedávvirat/Rekvisittansvarlig/Props: Gunhild Johnsen

Vuovttat ja vuoiddashámat/Sminke/Make-up and hair: Sven Henriksen

Čuovgatekniikkár/Lystekniker/Lighting engineer: Bernt Morten Bongo

Jietnahábmén/Lyddesign/Sound designer: Stein Ivar Pedersen

Goarrut/Syere/Costume workshop:

Britt Halonen, Ingrid W. Olsen, Anne Marie Hermansen

Earenoamaš mađđasat/Spesialeffekter/Special f/x:

Gunhild Johnsen, Stein Ivar Pedersen

Buvttadus- ja turnéteknihkárat/Produksjons- og turnéteknikere/

Technical crew: Gerd Karlsson, Bernt Morten Bongo, Gunhild Johnsen,

Morten Sara, Stein Ivar Pedersen

Goziheaddji/Inspisient/Stage manager: Ingrid W. Olsen

Giellabagadalli/Språkveileder/Saami language coach: Magne Ove Varsi

Govven/Foto/ & Plakahtta/Plakat/Photography &

Poster artwork: Harry Johansen

Buvttadeaddji/Produksjonsleder/Production manager: Leif Isak E. Nilut

Diehtujuohkin/Informasjon/Information & Prográmmaovddasvástideaddji/

Programansvarlig/Program responsible: Brita Triumph

Hálddahus/Administrasjon/Administration: Britt Inga M. Vars

Ekonomiijahoavda/Økonomisjef/Financial manager: Anne Marie Turi

Álgočájálmás - Urpremiere - Opening night: 25.02.00

BURES BOAHTIN RUOKTOT, VØLUND

Olbmot johtet, sii vánddardit. Ja nu dahket sin muitalusat maid.

Man guhkin ja man guhka otná eahkeda muitalus lea vánddardan in gal dieđe. Muhto, ahte dat lea dáppe davvin, Sámis, vuolgan dan gal sáhttit dadjat sihkarit. Jus dovda «Vølundda» norrøna myhtologiijas dahje «Weylandda» germanalaš myhtologiijas, - de doppe mitaluvvo goappašagaid birra ahte orruba Gumpevuomis Gumpejágáttis, muhtamáilmmis, mii ii sáhte leat eara go Sápmi. Ja go mii dál odne čájehit dán mitalusa, dáppe olgun dán gálbma muhto čáppá dálveeatnamis Sámis, de lea Beaivváš Sámi Teáhtera sávaldat ahte Vølundda mitalus lea máhccan ruoktot.

Mitalus ráhkisvuođa, vašuheami ja mávssaheami birra sáhta mitaluvvot ja maid ipmirduvvot juohke gillii, ja danin ii soaitege darbbašit makkarge njálmmalaš giela. Mu doaivva lea ahte otná eahkeda čájálmas maiddai hupma sijdjiide geat eai ipmir sániid, ja ahte teáhtera mitalanvuogit nugo neavttašeapmi, čájálmasbáiki, hervemat, hábmemat ja musihkka dahket «Vølundda mitalusa» ipmirdahtti buot gehččiide. Go dađi eanet mii johtit, de maid oaidnit ja fuomašit ahte vaikko vel leatge mánggalágánat de leat aŋkke ovttahagat.

Lea min bargu, sámi teáhtera bargu, iskkat sámi servvodaga sihke otná dili, boahteáiggi ja vássan áiggi. Danin atnit ge dan vejolašvuođa, maid duhatjagimolssašupmi addá, iskkat ja čájehit áigahaš - ja maid dávjá eahpečielga vássan áiggi mii lea nu stuorra oassi mis buohkain; namalassi mytologiija.

«Mus čoolit dovdet dán. Dovddán dakkár fuolkevuođa dego livččii iežan várra. Manne son nu? Oadduda mu miela ja almmotge in sáhte dadjat ahte in ráhkis dán. Orun dego čádnon dasa - dát geasuha mu eambo go mihkke iežá.»

DRONNET, 5. Oasis, 2. oasážiis, - Vølundda čijaid čábbodaga birra, diehtekeahtta ahte čijat leat ráhkaduvvon su iežas goddojuvnon bártniid oaivedávttiin.

Mu sávaldat lea ahte otná eahkeda čájálmas mainna geahččalit oktii čatnat dološ mitalandáidaga teáhtera ođđamállet mitalanvugiin, ovttas čáppá Sámi luonduin šadda earenoamaš vásáhussan.

Alex Scherpf
Teáhtherhoavda ja bagadalli

VELKOMMEN HJEM, VØLUND

Folk reiser, de vandrer. Og det gjør også fortellingene deres.

Hvor langt og hvor lenge kveldens fortelling har vandret vet jeg ikke. Men at den har sin opprinnelse her oppe i det høyeste nord, i Sameland, kan vi være helt sikre på. Om man kjenner «Vølund» fra den norrøne mytologi eller «Weyland» fra den germanske, - begge bor ifølge fortellingen i Ulvedalen ved Ulvesjøen i et snødekket landskap som ikke kan ses som noe annet enn «Sápmi», Samenes land. Så ved at vi fremfører fortellingen her i kveld, utendørs i det iskalde men usedvanlig vakre vinterlandskapet i Sápmi, er det Beaivváš Sámi Teáhters håp at denne fortellingen har vendt hjem.

En fortelling om kjærlighet, grådighet, hat og hevn kan fortelles og forstås på alle språk, og trenger derfor kanskje ikke noe språk i det hele tatt. Det er mitt håp at kveldens forestilling vil tale ikke bare til dem som kan forstå dialogen, men at kombinasjonen av teatrale virkemidler - spill, spillested, design og musikk vil gjøre «Vølunds kvad» tilgjengelig for ethvert publikum. For jo mer vi reiser, jo mer ser vi at vi, til tross for våre forskjeller egentlig er ett.

Det er vår oppgave som et samisk teater å undersøke den samiske samtid, fremtid og fortid. Derfor griper vi anledningen som byr seg ved dette tusenårsskiftet til å undersøke og fremvise den fjerne og ofte litt diffuse fortid som er slik en stor del av oss: mytologien.

«Det er noe fortrolig ved dette som jeg ikke kan forklare. Et slektskap som om det var av eget blod. Hva kan det være? Det stikker meg nesten i hjertet - Gjør meg på sett og vis trist. Likevel kan jeg ikke si at jeg ikke elsker det. Jeg føler meg på underlig vis forbundet med det.»

DRONNINGEN, Akt 5, scene 2, - om skjønnheten i Vølunds smykker, uvitende om at gjenstandene faktisk er laget av hodeskallene til hennes myrdede sønner.

Jeg håper kveldens forestilling og dens forsøk på å smelte sammen den eldgamle fortellerkunst med det moderne teatrets fortellergrep og ikke minst det vakre landskapet i Sápmi blir en opplevelse.

Alex Scherpf
Teatersjef og instruktør

WELCOME HOME, VØLUND

People travel, they wander. And so do their stories.

How far and for how long tonight's story might have been travelling I don't know. But that it originates from up here in the far northern regions, the Saami country, - we can be quite sure of. Whether one knows the «Vølund» of the Norse mythology or the «Weyland» of the German, - they are both told to be living in the Wolf dale near the Wolf lake in a snow covered landscape that can not be seen as anything else but the «Sápmi» - the habitat of the Saami people. So be performing it here tonight, outdoors in the freezing cold and stunning beauty of the winters in Sápmi, it is the hope of the Beaivváš Sámi Teáhter that this story has returned to its very roots.

A story of love, greed, hatred and revenge can be told and understood in any language and therefore maybe needs no language at all. It is my hope that tonight's performance will speak not only to those who are able to understand its dialogue, but that the combined forces of the theatre - acting, setting, lights, and music makes «The lay of Vølund» accessible to almost any audience. Because the more we travel, the more we see that in spite of all our differences - we are one.

It is our task as a Saami theatre company to explore the Saami present, future and past. So we take the opportunity that rises with the change of a millennium to explore and display this distant and often blurred past hidden in mythology that is so much part of us:

«There's an intimacy here I cannot explain - a familiarity that does breed. What is that? Somehow it strickens my heart - saddens me. Yet I can't say I'm not endeared to it - I am. I'm attached soundly to it.»

THE QUEEN, Act 5, scene 2, - addressing the beauty of Vølund's jewellery, not knowing that the pieces in fact are made out of her murdered sons skulls.

I hope you enjoy tonight's performance and its attempt to blend the ancient art of acting and storytelling with the contemporary theatres technical possibilities - and of course the wonderful nature of Sápmi.

Alex Scherpf
Theatre director & director

Vølundda muitalus - oanehis čilgehus iešgudet osiide

Golbma Valkyriija; Hervor, Ladgunn ja Orlun seivot njuvčahámis Gumpejávregáddai Gumpevuomis. Sii leat váiban geatnegahttojuvvon bargguide Valhállas ja seivot dán galbma lundui čoaskudandihte iežaset. Njukčahámi bálkestit eret ja vuoinjastit.

Golbma vieljažaga; Vølund, Njuolla ja Juoksa fuomášit sin - ja gáíffagit ovttatmanu dán golbma nissona čábbodagas. Sii ovttastahttojuvvet ja ellet lihkolažžan ovttas čieža jagi.

Muhto Odin gohčču nissongolbmasa fas ruovttoluotta doaimmahit bargguideaset, ja vieljažagat vulget dakkaviđe ohcat sin. Vølund gal báhcá ruoktot vuorddašit, jus dette sii máhcet fas Gumpevuopmái.

Vølund joatkka iežas rávdebargguiguin, ja dahka lohpadusa ráhkadit nu čáppá čijnaid vuoi mat su ráhkis Hervor fillehuvvo ruovttoluotta su lusa.

Dan botta lea Nara gonagas, Nidud, fuobman Vølundda čáppá giehtabátti. Son liikosta dan čábbodahkii ja oamastišgoahta buot Vølundda golledujiid, go su jiekŋagalbma ja bahas dronnet vel olde su.

Muhto Hervor ja Vølund deaivvadeaba, niegus, gos Hervor addá lohpadusa boahtit fas su lusa.

Gonagas Nidud oktan bálvváiguin ja bearrašin vulget rivvet Vølundda čijnaid ja čatnet su geheggiidda. Go Vølund garuha Niduda ja visot mii sus lea, gáibida dronnet goddit su. Muhto Nidud dikta Vølundda

eallit, soaita njuorrasan go su bártnit - prinssát - fáhkkestaga idistiteaba dohko. Nidud goitge čuolasta Vølunddas julggiid gaskkat ja doalvu su Sævarstada sullui - gos galga ráhkadit gollečijnaid dušše fal gonagassii.

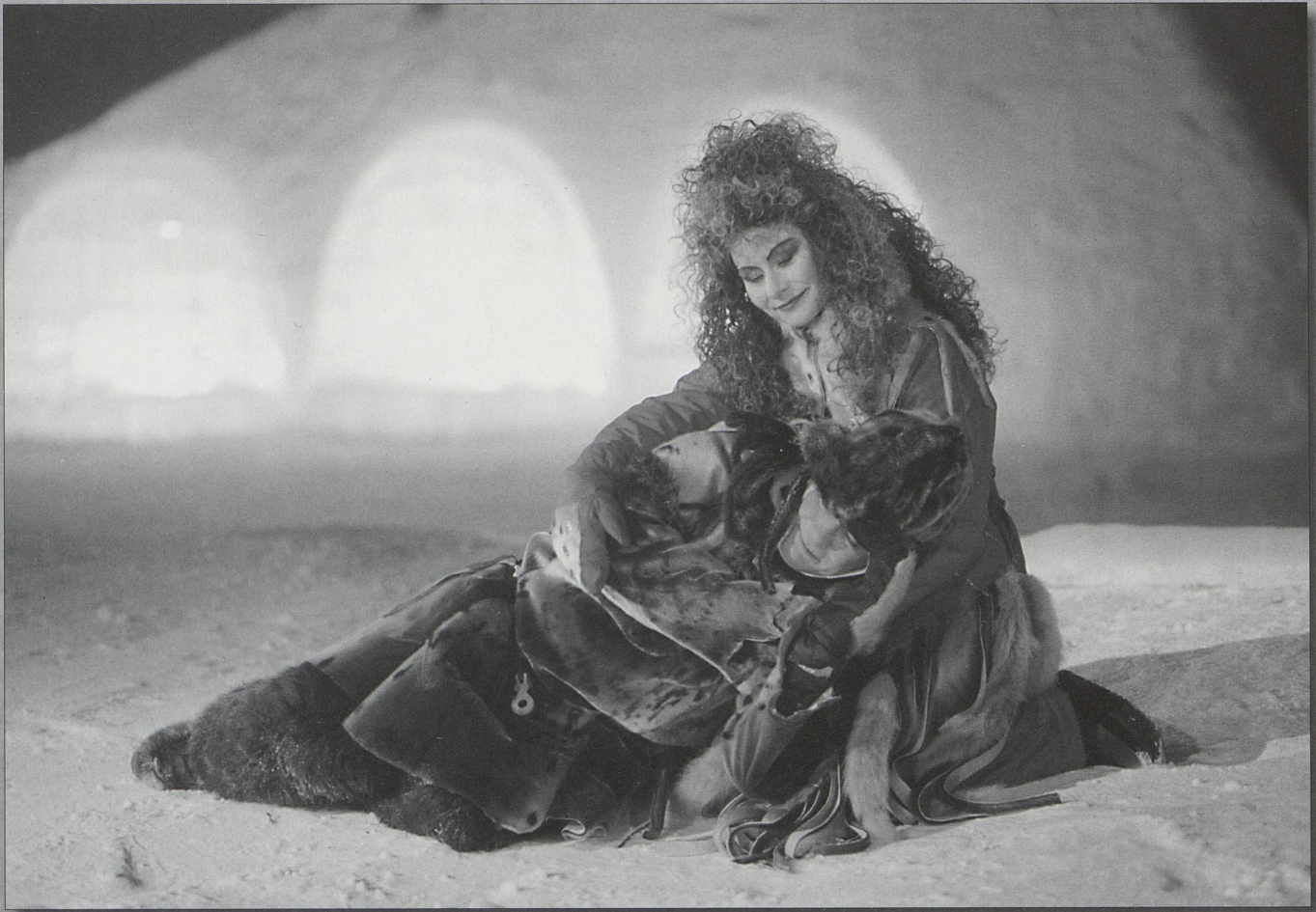
Vašiin dudjogoahta Vølund čijnaid ja vuordnu mávssahit. Dakka maŋneláš bohtiba prinssát sullui. Vølund fille sutno boahtit iežas lusa ja čuolasta sutnos oivviid eret. Oaivedávttiin ráhkada čáppá juhkangáriid, maid skenkke Nidudii. Soai dronnegiin hervvošeaba juhkangáriid čábbodaga, muhto sutno prinseassa Bothvilde gal ii leat nu duhtávaš iežas suorbmasin maid lea ožžon. Son oazžu dronnegis lobi vuolgit Vølundda lusa divuhit dan.

Vølund lohpidá geahččat suorbmasa, muhto dušše fal danin ahte Bothvilde boadašii lagabui. Ja go Vølund oliha dohpet su gitta de veagalváldá su ja bágge su geasehit iežas Niduda lusa.

Dan botta go Nidud ja dronnet leaba dánsume ja jugadeame viina iežaska golle gáriin olleba Vølund ja Bothvilde dohko. Vølund muitala prinssáid birra geat leaba šaddan juhkangárriin ja veagalváldojuvvon Bothvilde birra gii dál lea guoddime su máná. Gonagas ja dronnet iežaska issoras báluin ja váššivuođastis mearrideaba anke diktit Vølundda ráfis.

Loahpahandihte illáštemiid ja mávssahemiid mearrida Nidud ieš geassit fas Vølundda Gumpevuopmái ja diktit su doppe ráfis eallit.

Vølunds kvad - en kort oppsummering av scenene

De tre Valkyrjer Herborg, Ladgunn og Olrun ankommer ved Ulvesjøen i Ulvedalen i form av tre svaner. Utmattet av deres plikter i Valhall ønsker de å kjøle seg av litt i det kalde landskapet. De kaster av seg svaneham'en og hviler.

De tre brødrene Vølund, Njuolla og Juoksa finner dem - og blir umiddelbart overveldet av de tre kvinnenes skjønnhet. De danner tre par og lever lykkelig i syv år.

Men Odin kaller de tre kvinnene tilbake til sine plikter, og brødrene legger straks ut for å finne dem. Vølund blir igjen, i tilfelle kvinnene skulle vende tilbake.

Vølund fortsetter sitt virke som sølvsmed, og han avlegger et løfte om å lage så vakre smykker at hans elskede Herborg vil lokkes tilbake til ham.

I mellomtiden får Kong Nidud av Nara se et av Vølunds vakre smykker, en ring, og blir så forhekset av dens skjønnhet at han umiddelbart vil ha fingrene i alle Vølunds skaperverk, oppmuntret av sin iskalde og treske dronning.

Herborg og Vølund får kontakt, kanskje i en drøm, og Herborg lover Vølund at hun engang skal vende tilbake til ham.

Kong Nidud, i følge med hoff og familie, oppsøker Vølund for å plyndre til seg alle smykkene. Vølund, nå lagt i lenker, forbanner Nidud og hans hus, noe som får dronningen til å forlange at Vølund blir drept. Men Nidud, kanskje bløtgjort av at

hans sønner prinsene uventet dukker opp, lar Vølund leve. Imidlertid kapper han begge bena av Vølund og setter ham på øya Sævarstad, hvor han skal lage smykker kun til kongen.

Vølund skaper nå sine smykker i hat og ønsket om hevn, og kort tid etter kommer prinsene til øya. Vølund lokker dem til seg nært nok til at han får hugget av dem hodet og lager to vakre drikke kar av de to kraniene. Disse forærer han til Nidud. Nidud og dronningen beundrer den magiske skjønnheten i begrene, mens prinsesse Bothvilde, misfornøyd med en ring hun har fått, vil oppsøke Vølund, slik at han kan utbedre den åpenbare feilen. Dronningen lar henne gå.

Vølund lover å se på ringen, men kun for å få Bothvilde innen rekkevidde. Idet han har henne hos seg voldtar han henne og tvinger henne til å dra seg til Niduds hoff.

Mens Nidud og dronningen danser og drikker vin av de gylne begrene, ankommer Vølund på en slede trukket av Bothvilde. Han forteller hva han har gjort, om de døde prinsene som er gjort om til drikke kar og den voldtatte Bothvilde - som bærer hans barn. Kongen og dronningen er som forstenet av redsel og avsky, men bestemmer seg likevel for å la Vølund være i fred.

For å få en ende på denne opptrapping av vold og hevn, bestemmer Nidud seg for selv å dra Vølund tilbake til Ulvedalen og la ham leve i fred der.

The Lay of Vølund - a short summary of scenes

The three Valkyries Herborg, Ladgunn and Olrun arrive at the Wolf Lake near Wolf dale in the shape of three swans. Exhausted from their tasks at Valhalla they wish to cool off for a while in the icy landscape. They shed their swans' habits and rest.

The three brothers Vølund, Bergfinn and Egil - who are immediately overwhelmed by the beauty of the three, find them. They form three couples and live happily together for seven years.

But Odin calls the three women back to duty, and the brothers immediately set out to find them, - leaving Vølund behind in case the women should return.

Vølund takes up his craft as a silversmith, and vows to make jewellery of such beauty that it will lure his beloved Herborg back to him.

Meanwhile, King Nidud of Nara gets to see one of Vølunds wonderfully crafted pieces, a ring, and is so bewitched by its beauty that he immediately sets out to get his hands on all of Vølunds creations, applauded and encouraged to do so by his stone cold and ill tempered spouse, the Queen.

Herborg and Vølund connect, maybe in a dream, and Herborg assures Vølund that she will once return to him.

King Nidud, accompanied by court and family, visits the Wolf dale to rob Vølund of his creations. Vølund, now in chains, curses Nidud and his house - causing the

Queen to demand the smith to be beheaded. But, maybe softened by the sudden appearance of the two princes, Nidud decides to spare Vølunds life but chops his legs off and confines him on the island Sævarstad, where his is supposed to produce jewellery only for King Nidud.

Vølund now produces his pieces out of hate and the lust for revenge, and soon after the two princes arrive at Sævarstad. Vølund lures them close enough to chop their heads off, and turns their skulls into beautiful gold covered drinking cups. These are given to Nidud as a gift. Unsuspectingly the King and Queen admire the beauty of the cups, while princess Bothvilde, displeased with a flawed ring from Vølund, left to her by the Queen - decides to visit Vølund and make him repair the piece.

Vølund promises to look at the ring, only to get close to Bothvilde. Once in his hands, he rapes her, and makes her pull him to Niduds court.

While Nidud and the Queen dance and drink wine from the golden cups, Vølund arrives on a sledge, pulled by the princess. He tells about his doings, the dead princes turned into goblets and the ravished Bothvilde - carrying his child. King and Queen are petrified with terror and disgust, but still decide to leave Vølund alone.

To end this escalation of violence and revenge, a shattered Nidud decides to bring Vølund back to Wolf dale himself and leave him there in peace.

Mii giitit/Vi takker/Our thanks to:

Triumphs Turistsenter, Guovdageaidnu
Oiva Alimattilä, Guovdageaidnu
Terje Holmen, Guovdageaidnu
Andøya rakettskytefelt as
Finnmark Dagblads trykkeri, Hammerfest
Bjørkmanns, Alta
AGA AS
Finnmark Regiment/Garnisonen i Porsanger
Finnmark Lys & Sceneservice as, Hammerfest
Tromsø kommune v/Parkvesenet
H. Sjøgren Transport as, Hammerfest
Griegghallen Lydstudio v/Pytten, Bergen
Egg & Bacon Lydstudio v/Erik Røed, Oslo
Hålogaland Teaters Lydstudio v/Arild Johnsen,
Tromsø
Gohja Studio, Kárášjohka
Čuovga- ja jietnarustegat /Lyd- og lysteknisk utstyr
levert av/Sound and lighting equipment supplied
by: Live Sound, Piteå

Skenjken vuolildus-
biktasiid/Undertøy
sponset av/Underwear
sponsored by: Ulvang
klær - Elite Sport

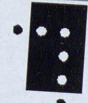

Muohtaboltunmašiinnat/Anleggsmaskiner/
Construction crew: Torbjørn Mikalsen -
Guovdageaidnu, Byggmakker - Kárášjohka

Ja vel buot eará vehkiid/Og alle andre
bidragsytere/And oll other contributors

Depotbiblioteket

76g1 38 722

